

Scenario's Clustering sportaccommodaties

Gemeente Oldambt

projectnummer 462289
definitief
2 juli 2020

Scenario's Clustering sportaccommodaties

Gemeente Oldambt

projectnummer 462289

definitief
2 juli 2020

Opdrachtgever

Gemeente Oldambt
Johan Modestraat 6
9671 CD WINSCHOTEN

datum vrijgave	beschrijving revisie
2-7-2020	definitief

goedkeuring
P. Zuurbier

vrijgave
R. Werkerk

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Sportakkoord	1
1.3	Doel van deze notitie	2
1.4	Betrokken verenigingen / sportaccommodaties	2
1.5	Financiële kaders	5
1.6	Gebruik van binnensportaccommodaties	7
1.7	Demografisch kader	8
2	Scenario ontwikkeling	9
2.1	Overwegingen	9
2.2	Kansrijke scenario's	11
2.2.1	Buitensport	11
2.2.2	Binnensport	12
2.3	Zwembaden	12
3	Proces en communicatie omgeving	14
3.1	Dialoog	14
3.2	Co-creatie	15
3.3	Betrekken van de omgeving	15

Bijlage 1: Beschikbare informatie

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Oldambt beschikt over een ruim aanbod aan sportaccommodaties, voor de beoefening van buitensport, binnensport en zwemmen. De sportaccommodaties zijn echter onderhevig aan veroudering en niet altijd optimaal afgestemd op de (toekomstige) vraag. Bovendien heeft de gemeente Oldambt een forse structurele bezuinigingsopgave op de sportaccommodaties. Deze bedraagt € 31.000 in 2020, € 120.000 in 2021 en € 500.000 in 2022. Vanaf 2023 bedraagt de cumulatieve bezuinigingsopgave € 650.000 op een totaal bedrag voor het in stand houden van de van sportaccommodaties van € 3.585.000 per jaar (Jaarrekening gemeente Oldambt 2019).

Om deze bezuinigingsopgave te bereiken moet het totale aanbod aan sportaccommodaties (buitensport, binnensport, zwembaden en overige accommodaties) kritisch tegen het licht worden gehouden. Welke accommodaties zijn er, wat is de kwaliteit van deze accommodaties, hoe intensief worden zij gebruikt, etc.? Het idee is dat door het clusteren van voorzieningen en het vergroten van de multifunctionaliteit het gebruik van de accommodatie (omni-sportaccommodaties) kan worden geoptimaliseerd en tot een efficiënter aanbod aan sportvoorzieningen kan worden gekomen. Een aanbod dat bovendien beter is afgestemd op de toekomstige vraag. Hiermee kunnen de kosten worden gereduceerd.

In de aanloop naar het realiseren van het nieuwe aanbod aan sportvoorzieningen moeten veel aspecten worden meegenomen. Het is niet alleen het fysiek verplaatsen van sportvoorzieningen, maar ook samenwerking tussen verschillende sportverenigingen, gemeente en overige stakeholders etc.

Andere stakeholders kunnen zijn scholen, commerciële sportbedrijven of sport gerelateerde bedrijven. Daarbij is het nieuwe aanbod aan sportvoorzieningen niet van de ene op de andere dag gerealiseerd en zal minimaal een aantal jaren duren.

1.2 Sportakkoord

Sport is maatschappelijk belangrijk. In het Nationale Sportakkoord zijn zes ambities geformuleerd waarom het belangrijk dat zoveel mogelijk mensen met plezier sporten en bewegen. Deze zes ambities zijn:

- Inclusief sporten & bewegen: de ambitie om meer mensen een leven lang sport- en beweegplezier te laten ervaren.
- Duurzame sportinfrastructuur: verbeteren en verduurzamen van de sportaccommodaties én de openbare ruimte beweegvriendelijker inrichten.
- Vitale sport- en beweegaanbieders: alle typen aanbieders van sport en bewegen toekomstbestendig maken.
- Positieve sportcultuur: overal met plezier, veilig, eerlijk en zorgeloos sporten (tegengaan discriminatie en uitsluiting).
- Vaardig in bewegen: ervoor zorgen dat meer kinderen voldoen aan de beweegrichtlijnen en dat de motorische vaardigheden toenemen.
- Topsport die inspireert: Nederlandse topsportprestaties en topsportevenementen vormen inspiratie voor de verenigende waarde van sport.

Om deze ambities in de dagelijkse sportpraktijk te realiseren, is een lokale uitwerking nodig. Een lokaal sportakkoord bevat afspraken tussen gemeente, sportaanbieders en het maatschappelijk veld en richt zich op tenminste één van de genoemde ambities. In de afgelopen maanden is intensief gewerkt aan het tot stand komen van het Oldambtster Sportakkoord (nog niet vastgesteld). Hiervoor zijn onder andere een aantal bijeenkomsten georganiseerd waarop vertegenwoordigers vanuit de sport, het onderwijs, politiek, welzijn en samen de kansen en uitdagingen op het gebied van sport en bewegen in het Oldambt hebben verkend.

In het Oldambtster Sportakkoord staan vier ambities centraal. Binnen deze ambities zijn verschillende projectideeën en acties geformuleerd. Voor elk projectidee of actie zijn aanvoerders, spelers en supporters benoemd. De aanvoerders hebben een leidende rol, bewaken de voortgang en hebben het overzicht. De spelers denken mee en brengen actief middelen, materialen of menskracht in. De supporters volgen de ontwikkelingen en haken in, of gebruiken de informatie op het moment dat het voor hen meerwaarde heeft.

De ambities zijn:

1. Iedereen moet kunnen sporten en bewegen

We willen dat iedereen in Oldambt kan sporten, ongeacht financiële situatie, aandoening en/of beperking, leeftijd en woonplaats.

2. Vitale sport- en beweegaanbieders

We willen door samenwerking een sterkere verbinding met de maatschappij, meer vrijwilligers en een geschoold kader waardoor de verenigingen toekomstbestendiger zijn.

3. Duurzame en toekomstbestendige sportinfrastructuur

We willen samenwerken aan de vraagstukken die spelen rondom een omni-accommodatie en de duurzaamheid van accommodaties.

4. Regie en belangenbehartiging rond sport en bewegen

We willen de ontstane samenwerking en de uitvoering van het Sportakkoord borgen.

Voor dit traject is vooral ambitie 3 van belang.

1.3 Doel van deze notitie

Het doel van deze notitie is om in beeld te brengen welke verschillende scenario's er, gezien de taakopgave van de raad, in hoofdlijnen bestaan om tot een beter aanbod van sportvoorzieningen in de gemeente Oldambt te komen. Dit moet de gemeenteraad in staat stellen om een discussie te voeren over het toekomstige aanbod van sportvoorzieningen in de gemeente Oldambt. De scenario's zijn richtinggevend voor de verdere uitwerking van het toekomstig sportaanbod in nauwe samenwerking met de verschillende stakeholders.

Het vormen van een geclusterde accommodaties dient een financieel voordeel op te leveren in de gemeentelijke begroting en bijdragen aan de doelstellingen van het sportakkoord.

1.4 Betrokken verenigingen / sportaccommodaties

De gemeente Oldambt kent een ruim aanbod van sportvoorzieningen en betrokken partijen. Bedacht moet worden dat veel verenigingen, beheerders en gebruikers door de corona-crisis onder druk staan. De structurele effecten op gebruik en exploitatie en beheer van de sportaccommodaties is op dit moment niet inzichtelijk en moet in het vervolg gemonitord worden.

Hierbij moet worden aangetekend dat een gedeelte van de accommodaties niet alleen gebruikt worden door bewoners van de gemeente Oldambt, maar ook een regiofunctie hebben, o.a. voor de gemeenten Pekela en Westerwolde.

Hieronder staan de accommodaties en betrokken partijen samengevat.

Buitensport

Het betreft de volgende sportverenigingen:

De voetbalverenigingen WVV, VV Bato, VV BNC, SV Drieborg, VV Heiligerlee, MOVV, VV Nieuweschans, VV Nieuwolda, Oldambtster Boys, SC Scheemda, SV THOS, VVS Oostwold, WVV 1896 en VV Westerlee.

Overige buitensportverenigingen:

- Korfbalvereniging Korwi
- WHSC - Winschoter Honk- en Softbalclub
- HCW - Hockeyclub Winschoten

Deze verenigingen beschikken over de volgende velden:

Locaties	Voetbalvelden	Trainingsvelden	Honk- en Softbalvelden	Korfbalvelden
Bad Nieuweschans	1	1		
Beerta	2	1		
Drieborg	2			
Finsterwolde	1	1		
Heiligerlee	2	1		
Midwolda	2	1		
Nieuw Scheemda	1	1		
Nieuwolda	1	1		
Oostwold	2	1		
Scheemda	4	1		
Westerlee	2	1		
Winschoten	6	3	1	1

Binnensport

De volgende overdekte sportaccommodaties worden meegenomen in het onderzoek:

- MFC De Hardenberg (sporthal + zwembad)
- Sporthal Winschoten
- Gymzaal Albert Verwey bij obs De Waterlelie Winschoten
- Gymzaal De Beukenlaan bij obs De Beukenlaan Winschoten
- Gymzaal Jachtlaan Winschoten
- Gymzaal Piet Heinlaan bij obs De Tweemaster Winschoten
- Gymzaal OZC (Onderwijs Zorg Centrum) Grindweg Winschoten
- Sporthal Eextahal te Scheemda
- Sporthal de Rietkraag te Oostwold
- Gymzaal bij obs FT Venemaschool Westerlee
- Sportzaal de Hamrikhal te Nieuwolda (Stichting Dorpshuis Trefpunt)
- Gymzaal bij MFC Kloosterholt te Heiligerlee
- Gymzaal MFC Nieuw Scheemda
- Gymzaal Drieborg (Stichting Sporthal Drieborg)
- De Akkerschans te Bad Nieuweschans

Zwembaden

- Overdekt zwembad De Hardenberg, Finsterwolde (MFC De Hardenberg)
- Overdekt zwembad De Watertoren, Winschoten

Daarnaast is er het openlucht zwembad De Ringberg in Scheemda. Dit zwembad is geprivatiseerd en wordt beheerd door een stichting. De gemeente geeft subsidie en stelt personeel uit de gemeentelijke zwembaden beschikbaar.

Overige gemeentelijke accommodaties

De overige gemeentelijk accommodaties zijn:

Landijsbanen

- Schaatsbaan Stadspark Winschoten
- Ijsbaan Scheemda
- Ijsbaan Bad Nieuweschans
- Ijsbaan Beerta
- Ijsbaan Drieborg
- Ijsbaan Finsterwolde
- Ijsbaan Heiligerlee
- Ijsbaan Midwolda
- Ijsbaan Nieuwolda

Tennisbanen

- LTC Sla Raak, Winschoten
- Tennisvereniging Ready, Scheemda
- LTC De Kanonniers, Bad Nieuweschans
- LTC Amor, Beerta (geprivatiseerd)
- Tennisvereniging Nieske Meppers, Midwolda
- TIOD, Nieuwolda

De tennisaccommodatie van LTC Amor in Beerta is geprivatiseerd.

Overige accommodaties

- Atletiekbaan Winschoten
- Fietscrossbaan Stadspark Winschoten
- Schietbaan Stadspark Winschoten
- Skeelerbaan Stadspark Winschoten

Overige particuliere accommodaties

Daarnaast is er in de gemeente Oldambt nog een groot aantal particuliere sportaccommodaties aanwezig die in een deel van de vraag voorzien.

1.5 Financiële kaders

In de onderstaande tabel staan de kosten van de verschillende sportaccommodaties in de gemeente Oldambt uitgesplitst. Het gaat hierbij om de daadwerkelijk gemaakte kosten in het jaar 2019. De totale kosten van de sportaccommodaties bedroegen in 2019 €3,6 miljoen per jaar.

In de tabel wordt onderscheid gemaakt in de onderhoudskosten en de kosten voor beheer- en onderhoud. Bij het afstoten van een accommodatie vervallen de onderhoudskosten voor de gemeente direct.

Onder de kosten voor beheer- en exploitatie vallen onder andere de zakelijke lasten, nutslasten, personeelskosten, kosten van administratie etc. Bij het afstoten van een accommodatie zullen niet direct alle kosten vervallen. Zo zullen bijvoorbeeld de kosten voor personeel door blijven lopen. Er moet in dat geval dus rekening gehouden worden met frictiekosten.

Tenslotte staan in de laatste kolom de boekwaardes van de accommodaties vermeld. De totale boekwaarde van de sportaccommodaties was in 2019 € 8,0 miljoen. Bij het afstoten van een accommodatie moeten deze waardes in het jaar van afstoten afgeboekt worden.

De structurele bezuinigingsdoelstelling van € 650.000 betekent dat de totale kosten met 18% gereduceerd moeten worden.

In 2019 bedroegen de totale opbrengsten van de sportaccommodaties € 638.000. Wil men de totale bezuinigingsdoelstelling bereiken door het verhogen van de opbrengsten dan betekent dit dat de tarieven meer dan verdubbeld moeten worden.

Tabel 1: Kosten sportaccommodaties (Jaarrekening 2019)

Accommodatie	Onderhoudskosten	Beheer- en exploitatiekosten	Boekwaarde
Buitensportaccommodaties			
Sportterreinen	€ 657.251		€ 1.446.000
Tennisparken	€ 49.429		
Atletiek oefenbaan	€ 2.004		
IJsbanen	€ 59.782		
Totaal buitensport	€ 768.466	€ -	€ 1.446.000
Binnensportaccommodaties			
Sporthal Eextahal	€ 244.655	€ 12.358	€ 316.000
Sport- en spelhal Winschoten	€ 71.467	€ 228.678	€ 519.000
Sporthal De Rietkraag	€ 249.987	€ 238.585	€ 3.022.000
Sporthal De Hardenberg	€ 85.127	€ 196.166	€ 936.000
Sporthal Hamrikhal	€ 45.739	€ 34.567	
Gymnastieklokaal Beukenlaan	€ 46.721		
Gymnastieklokaal Hesserzand	€ 27.538		
Gymnastieklokaal Jachtlaan	€ 39.121		
Gymnastieklokaal Piet Heinlaan	€ 38.087		
Gymnastieklokaal Merelstraat	€ 47.993		
Gymnastieklokaal Waterlelie	€ 38.756		
Gymnastieklokaal Westerlee	€ 43.545		
Sportinventaris	€ 128.370		
Totaal binnensport	€ 1.107.106	€ 710.354	€ 4.793.000
Zwembaden			
Zwembad De Hardenberg	€ 199.707	€ 159.680	€ 1.268.000
Zwembad De Watertoren	€ 87.277	€ 512.766	€ 505.000
Openluchtzwembad De Ringberg	€ -	€ 67.319	
Totaal zwembaden	€ 286.985	€ 739.764	€ 1.773.000
Totaal	€ 2.162.556	€ 1.450.118	€ 8.012.000

1.6 Gebruik van binnensportaccommodaties

In deze paragraaf wordt een eerste aanzet gegeven voor de analyse van het gebruik van sportaccommodaties. De intensiteit van het gebruik is een belangrijk aspect bij het bepalen van de toekomstmogelijkheden van een accommodatie. De analyse is nu nog beperkt tot de binnensportaccommodaties. De maximale praktisch bezettingsgraad voor een binnensportaccommodaties wordt ten aanzien van de verschillende vormen van gebruik als volgt gesteld:

Tabel 2: Gebruiksuren binnensportaccommodaties per jaar

Gebruik	Uren per week	Weken	Uren per jaar
Primair onderwijs	26	40	1.040
Voortgezet onderwijs	34	40	1.360
Verenigingssport	44	40	1.760

Tabel: Maximale praktische bezettingsgraad (bron: NOC*NSF)

Hierbij wordt opgemerkt dat de verschillende vormen van bezetting niet simpelweg bij elkaar kunnen worden opgeteld om te komen tot de totale maximale bezettingsgraad van een binnensportaccommodatie. Zo overlappen de uren voor het voortgezet onderwijs in verregaande mate met die van het primair onderwijs. In algemene zin kent een binnensportaccommodatie een totale maximale bezettingsgraad van circa 3.000 uur op jaarbasis.

Ook de capaciteit van de verschillende accommodaties is niet inwisselbaar. Zo is een gymnastieklokaal niet te gebruiken voor de meeste wedstrijdsport omdat de afmetingen van de zaal niet voldoen. Ook kunnen sportaccommodaties meer specifiek zijn ingericht voor beoefening door een bepaalde sport, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van toestellen en andere inrichtingskenmerken. Dit komt bijvoorbeeld bij turnaccommodaties geregeld voor. Tenslotte zijn verenigingen veelal gebonden aan een bepaalde accommodatie, bijvoorbeeld omdat zij een clubhok of kantine beschikken en/of omdat zij het beheer over een accommodatie voeren.

Ter afsluiting tenslotte een indicatie van de landelijke gemiddelde bezettingsgraden:

- voor sporthallen en sportzalen ligt deze tussen de 60 en 90%;
- voor gymzalen ligt deze tussen de 50 en 70%.

Tabel 3: Gebruik van binnensportaccommodaties in klokuren per jaar, 2019

Naam	Scholen	Verenigingen	Totaal	Bezetting
Sporthal Eextahal	185,00	1.524,50	1.709,50	61%
Sport- en spelhal Winschoten	1.113,00	1.561,30	2.674,30	86%
Sporthal De Rietkraag	487,00	1.167,50	1.654,50	59%
Sporthal De Hardenberg	422,00	1.107,50	1.529,50	55%
Gymnastieklokaal Beukenlaan	866,25	1.322,01	2.188,26	78%
Gymnastieklokaal Jachtlaan	796,75	1.887,75	2.684,50	96%
Gymnastieklokaal Piet Heinlaan	775,00	1.587,50	2.362,50	84%
Gymnastieklokaal Waterlelie	911,25	1.567,75	2.479,00	89%
Gymnastieklokaal Westerlee	222,50	474,20	696,70	25%

(Bron: gemeente Oldambt. Niet van alle accommodaties zijn gegevens beschikbaar)

Er bestaan in de gemeente Oldambt grote verschillen tussen de bezettingsgraden van de binnensportaccommodaties. Met uitzondering van de Sport- en spelhal Winschoten ligt het gebruik van de sporthallen relatief laag. De goede bezetting van de Sport- en spelhal Winschoten is vooral het gevolg van het intensieve gebruik overdag door het Dollardcollege. Met uitzondering van het gymnastieklokaal Westerlee kennen de gymnastieklokalen een goede bezetting, zowel door scholen als door verenigingen.

1.7 Demografisch kader

In de onderstaande tabel staat de te verwachten bevolkingsontwikkeling van de gemeente Oldambt voor de komende 30 jaar weergegeven. Hierbij is onderscheid gemaakt in de belangrijkste leeftijdscategorieën.

Tabel 4: Bevolkingsprognose gemeente Oldambt (bron: Regionale bevolkings- en huishoudensprognose PBL/CBS, 2019)

	2020		2030		2040		2050	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
0-19 jaar	7.400	19,3%	7.000	18,8%	7.200	20,2%	6.800	20,0%
20-64 jaar	21.600	56,4%	19.900	53,4%	17.600	49,3%	17.400	51,2%
65+ jaar	9.300	24,3%	10.400	27,9%	10.900	30,5%	9.800	28,8%
Totaal	38.300	100,0%	37.300	100,0%	35.700	100,0%	34.000	100,0%

De totale bevolking van de gemeente neemt naar verwachting met ca. 4.000 inwoners af (-12%). Het aandeel van de bevolking ouder dan 65 jaar neemt toe van 24,3% naar 28,8% (vergrijzing). Het aandeel van de bevolking tussen de 20 en 64 jaar daalt van 56,4% naar 51,2%. Het aandeel van de jongste bevolkingsgroep tot en met 19 jaar blijft min of meer constant.

2 Scenario ontwikkeling

2.1 Overwegingen

In het verleden zijn al de nodige onderzoeken uitgevoerd die de basisinformatie voor het opstellen van de scenario's leveren (zie ook bijlage 1: Beschikbare informatie). Een verdere uitwerking moet inzicht te geven in de maatschappelijke, ruimtelijke en financiële haalbaarheid van de scenario's in de gemeente Oldambt. Daarbij gaat het zowel om de buitensportaccommodaties, de overdekte sportaccommodaties als de zwembaden binnen de gemeente Oldambt.

Harmonisatie beheer en exploitatie

Parallel lopend aan het traject om te komen tot omni-sportaccommodaties loopt ook een traject over de harmonisatie van beheer en exploitatie van de sportaccommodaties. In het verleden zijn binnen de voormalige gemeenten Winschoten, Reiderland en Scheemda verschillende afspraken met gebruikers en beheerders gemaakt, waardoor een veelheid aan beheerconstructies en bijbehorende contracten is ontstaan. Niet altijd zijn de gegevens met betrekking tot gebruik van de accommodaties en met trekking tot de exploitatie inzichtelijk. De beheerconstructies en de afspraken moeten zoveel als mogelijk is geharmoniseerd worden. Het aanpassen van de contracten is echter een ingewikkeld proces.

Onderwerpen

Bij het creëren van een nieuw toekomstbestendig aanbod van duurzame multifunctionele sportaccommodaties komt het nogal wat kijken. Belangrijke overwegingen zijn:

- **Financiën;** Clustering en concentratie van sportvoorzieningen moet een financieel voordeel voor de gemeente opleveren (een structurele bezuiniging van € 650.000 per jaar). Clustering en concentratie vergen echter ook investeringen die tot nieuwe kapitaallasten leiden. Voor traditionele financieringsconstructies, waarbij de nieuwbouw wordt gefinancierd uit herontwikkeling van vrijkomende locaties, worden de mogelijkheden beperkt geacht gezien de bevolkingsontwikkeling van Oldambt. Dat betekent dat gekeken moet worden naar alternatieven, bijvoorbeeld combinaties met onderwijs, sociaal-maatschappelijke voorzieningen, opvanglocaties of bedrijven in recreatie en toerisme. Verder betekent dit dat maximaal moet worden ingezet op hergebruik/herontwikkeling van bestaande accommodaties. Zo zal het bij het concentreren van de buitensportaccommodaties in de buitendorpen veelal niet goed mogelijk zijn een volledig nieuw sportpark op een centrale locatie te ontwikkelen. Enerzijds vergt dit een aanzienlijke investering, terwijl het anderzijds de vraag is of de vrijkomende locatie op een goede manier kan worden hergebruikt. In veel gevallen zal daarom intensivering van het gebruik van een bestaande accommodatie de beste methode zijn.
- **Vraag;** De toekomstige vraag moet bepalend zijn voor het toekomstige aanbod. Maatschappelijke ontwikkelingen en bevolkingsontwikkelingen (ontgroening, vergrijzing) maken echter dat de vraag zal veranderen. Daarbij zijn op dit moment de effecten van de coronacrisis nog niet in te schatten; leidt deze tot meer gespreide en individuele sportbeoefening? Het huidige aanbod aan sportvoorzieningen in de gemeente is in veel gevallen echter afgestemd op de vraag uit het verleden. Zo is het bijvoorbeeld voor veel voetbalvereniging in de dorpen moeilijk om een volledige teamopbouw bij de jeugd te realiseren. Ook de regiofunctie van accommodaties moet hierbij in de afweging betrokken worden.

- **Kwaliteit;** Wat is de kwaliteit van de bestaande sportvoorzieningen. Hierbij gaat het om de bouwkundige en technische kwaliteit. In welke fase van de levenscyclus zit de accommodatie? Welke investeringen zijn de komende jaren nodig om de accommodatie in stand te houden? In hoeverre kan de accommodatie aangepast worden aan de duurzaamheidsambities van de gemeente?
- **Functionaliteit;** In hoeverre is de accommodaties afgestemd op het (in de toekomst te verwachten) gebruik. Wat zijn basis voorzieningen en welke voorzieningen vormen een plus? Biedt de accommodatie voldoende flexibiliteit om in te kunnen spelen om nieuwe vraag en is de accommodatie multifunctioneel te gebruiken. Een voorbeeld: gymnastieklokalen zijn afgestemd op het traditionele bewegingsonderwijs. Los van het feit dat ook het bewegingsonderwijs zich de afgelopen decennia heeft ontwikkeld waarvoor een standaard gymnastieklokaal geschikt is, biedt een gymnastieklokaal voor andere gebruikersgroepen, zoals sportverenigingen, meer bewegen voor ouderen en informele sportbeoefening, maar zeer beperkte mogelijkheden.
- **Gebruik en bezetting;** Voor optimale exploitatie van de sportaccommodaties is het belangrijk dat zij intensief gebruikt worden. Dit betekent een maximaal gebruik overdag, in de avond en het weekeinde. In de praktijk is dit alleen goed mogelijk door een gebruik overdag door scholen en speciale doelgroepen en 's avonds en in het weekeinde door sportverenigingen. Door clustering en concentratie van accommodaties kan het gebruik van accommodaties (bezettingsgraad) geoptimaliseerd worden. Dit speelt bijvoorbeeld bij de sportvelden. De meeste buitensportverenigingen hebben een (kleine) overcapaciteit die bij gecombineerd gebruik gereduceerd kan worden.
- **Bereikbaarheid;** Iedereen moet kunnen sporten is één van de belangrijke thema's van het Oldambtster Sportakkoord. Dit betekent dat sportaccommodaties op een goede en veilige manier bereikbaar moeten zijn voor de inwoners. Wat is een acceptabele afstand die de inwoners moeten afleggen om van een sportaccommodatie gebruik te maken? Hierbij moet onderscheid gemaakt worden in de verschillende soorten accommodaties en de verschillende doelgroepen.
- **Exploitatie en beheer;** Nieuwe geclusterde en multifunctionele accommodaties maken dat de huidige wijze waarop exploitatie en beheer zijn vormgegeven, niet altijd meer de optimale hoeft te zijn. Enerzijds is het voor veel sportverenigingen moeilijk om voldoende vrijwilligers te mobiliseren. Anderzijds hoeft gemeentelijk beheer van een intensief gebruikte multifunctionele accommodatie niet optimaal te zijn. Zo zijn bijvoorbeeld de gemeentelijke arbeidsvoorwaarden niet goed afgestemd op de gebruikstijden van een multifunctionele sportaccommodatie. Bij het ontwikkelen van een nieuw aanbod aan sportvoorzieningen dienen de exploitatie en beheermogelijkheden nadrukkelijk te worden meegenomen. Deze overweging raakt ook aan het hierboven vermelde traject van harmonisatie van beheer en exploitatie.
- **Nieuw aanbod;** Er zijn in de loop van de jaren nieuwe soorten accommodaties ontwikkeld die inspelen op nieuwe vragen. Voor een deel kunnen dit soort voorzieningen traditionele accommodaties aanvullen of zelfs vervangen. Gedacht kan worden aan voorzieningen als Cruyff-courts, Krajicek-Playgrounds, beweegtuinen, combinaties met speeltuinen, survivalterreinen, veilige loopparcoursen in de openbare ruimte etc.

2.2 Kansrijke scenario's

Bij het opstellen en uitwerken van de scenario's wordt een getrapte aanpak voorgestaan.

1. Scenario's per soort accommodatie
Allereerst wordt voor de drie belangrijkste soorten accommodaties (buitensport, binnensport en zwembaden) per soort in beeld gebracht welke mogelijkheden er zijn om door middel van concentratie en clustering te komen tot een toekomstbestendig aanbod. De kenmerken, problematiek en gebruik van de accommodaties zijn dermate verschillend dat het verstandig is om eerst per soort accommodatie te kijken. Bovendien maakt dit het overleg met de stakeholders gemakkelijker. Buitensportaccommodaties hebben in het algemeen vaste gebruikers/verenigingen en binnensportaccommodaties hebben meerdere gebruikers en van zwembaden kan iedereen gebruik maken.
2. Onderzoeken van de mogelijkheden om de scenario's per soort te combineren (fysiek, ruimtelijk, organisatorisch).
3. Toets van de mogelijkheden om overige sportvoorzieningen, zoals, skeelerbanen, ijsbanen etc. onder te brengen op een accommodatie. Ook nieuwe soorten van sportaanbod zoals Cruyff-courts, Krajicek-Playgrounds, beweegtuinen, combinaties met speeltuinen, survivalterreinen, veilige loopparcoursen maken deel uit van deze afweging.
4. Toets van de mogelijkheden om aanvullende voorzieningen toe te voegen aan accommodaties. In eerste instantie kan hierbij gedacht worden aan aanvullende voorzieningen die aan de sport gerelateerd zijn, zoals fysio, fitness en voorzieningen voor de individuele sportbeoefening. Tenslotte kan gedacht worden om onderwijs- en zorg- en welzijnsvoorzieningen toe te voegen aan een accommodatie, zoals horeca, buitenschoolse opvang, voorzieningen voor dagbesteding etc. Hierbij moet nadrukkelijk naar een koppeling met het Nationaal Programma Groningen gezocht worden.
5. Combineren tot een voorstel voor een samenhangend toekomstbestendig totaal aanbod van sportvoorzieningen voor de gemeente Oldambt. Dit samenhangend aanbod kan gemeentegrens overstijgend zijn en om samenwerking met de buurgemeenten vragen. Omdat een dergelijk aanbod alleen stapsgewijs gerealiseerd kan worden, is het gewenst om hiervoor een stappenplan met fasering op te stellen.

2.2.1 Buitensport

Voor de buitensport worden de volgende scenario's onderscheiden:

Scenario 1: In stand houden huidige aanbod

Dit is de situatie bij ongewijzigd beleid en dient om de andere scenario's tegen af te zetten.

Scenario 2: Beperkte clustering

Clustering van de buitensportaccommodatie van bij elkaar gelegen dorpen. De voordelen van dit scenario liggen o.a. in het optimaliseren van het gebruik van bestaande accommodatie, een relatief goede spreiding van de accommodaties over de gemeente, waardoor een goede bereikbaarheid gewaarborgd is. Dit scenario scoort minder goed op het optimaliseren van de kwaliteit en functionaliteit van de accommodaties.

Scenario 3: Sterke clustering

Per deelgebied van de gemeente (bijvoorbeeld deelgebied noord/midden, deelgebied oost en deelgebied zuid) wordt een optimaal en efficiënt en ingericht en beheerde buitensportaccommodatie ingericht. Dit scenario scoort goed op gebruik en bezetting doordat de accommodatie gebruikt wordt door verschillende gebruikersgroepen. Ook kan de kwaliteit en functionaliteit van de accommodaties optimaal op de huidige en toekomstige vraag afgestemd worden. Nadelig bij dit scenario zijn de grotere afstanden tot (een deel van) de gebruikers. Ook vergt het realiseren van nieuwe accommodaties investeringen.

2.2.2 Binnensport

Voor de binnensport worden de volgende scenario's onderscheiden:

Scenario 1: In stand houden huidige aanbod

Dit is de situatie bij ongewijzigd beleid en dient om de andere scenario's tegen af te zetten.

Scenario 2: Beperkte clustering

Clustering van de binnensportaccommodatie van bij elkaar gelegen dorpen. De voordelen van dit scenario liggen o.a. in het optimaliseren van het gebruik van bestaande accommodatie, een relatief goede spreiding van de accommodaties over de gemeente, waardoor een goede bereikbaarheid gewaarborgd is. Dit scenario scoort minder goed op het optimaliseren van de kwaliteit en functionaliteit van de accommodaties.

Scenario 3: Sterke clustering

Per deelgebied van de gemeente (bijvoorbeeld deelgebied noord/midden, deelgebied oost en deelgebied zuid) wordt een optimaal en efficiënt en ingericht en beheerde binnensportaccommodatie ingericht. Dit scenario scoort goed op gebruik en bezetting doordat de accommodatie gebruikt wordt door verschillende gebruikersgroepen. Ook kan de kwaliteit en functionaliteit van de accommodaties optimaal op de huidige en toekomstige vraag afgestemd worden. Nadelig bij dit scenario zijn de grotere afstanden tot (een deel van) de gebruikers. Ook vergt het realiseren van nieuwe accommodaties investeringen.

2.3 Zwembaden

Voor de 3 zwembaden worden de volgende scenario's onderscheiden:

Scenario 1: In stand houden huidige aanbod

Dit is de situatie bij ongewijzigd beleid en dient om de andere scenario's tegen af te zetten.

Scenario 2: In stand houden van 1 overdekt en 1 openlucht zwembad

In dit scenario wordt de het bestaande aanbod aan zwembaden geoptimaliseerd. De gemeente Oldambt kent in relatie tot de bevolkingsomvang immers relatief veel zwemwater¹. Gezien de huidige gebruikscijfers is het logisch om van de overdekte baden het zwembad De Watertoren in Winschoten open te houden. Nadeel van dit scenario is dat de afstand voor (een deel van) gebruikers toeneemt, waardoor de bereikbaarheid voor sommige groepen gebruikers afneemt. Ook de herbestemming van het zwembad in MFA De Hardenberg vormt een aandachtspunt. MFA De Hardenberg kent een aanzienlijke boekwaarde (€ 1.268.000).

¹ Grontmij Nederland B.V. , Analyse zwembaden Oldambt . Verkenning mogelijkheden bezuinigingen, 7 augustus 2012

Scenario 3: Realiseren van 1 nieuw multifunctioneel zwembad

Sluiten van alle drie bestaande zwembaden. Realiseren nieuw multifunctioneel zwembad op een centrale, goed bereikbare locatie. Voordeel van dit scenario is dat een nieuw optimaal op de huidige en toekomstige vraag afgestemd zwembad wordt gerealiseerd. Hiermee wordt voorkomen dat er investeringen in de bestaande op leeftijd komende zwembaden worden gedaan. Nadeel van dit scenario is dat de afstand voor (een deel van) gebruikers toeneemt, waardoor de bereikbaarheid voor sommige groepen gebruikers afneemt. Het is in dit scenario logisch om de accommodatie te combineren met tenminste binnensportaccommodaties. Hierdoor wordt een efficiënte invulling van beheer en exploitatie mogelijk

3 Proces en communicatie omgeving

3.1 Dialoog

Clustering van sportaccommodaties kenmerkt zich door een procesmatige en technisch inhoudelijke kant. Procesmatig gaat het er met name om de belangen van de betrokken stakeholders op elkaar af te stemmen en tot afgewogen voorstellen te komen. De inhoudelijke kant richt zich vooral op de praktische invulling van het concept van een nieuw geclusterd aanbod van sportvoorzieningen. Financiën en vraag, aanbod en ruimte staan hierbij centraal.

Daarom wordt een dubbel spoor gevolgd: één voor de analyse en inhoud en één voor de dialoog. De inhoudelijke werkzaamheden in het analysespoor staan hierbij in voortdurende interactie met de betrokkenheid van de belanghebbenden in het dialoogspoor (zie onderstaand schema).

Van de raad wordt gevraagd kaders te formuleren waarbinnen samen met de stakeholders in het dialoogspoor het gesprek kan worden aangegaan over het vormgeven van het optimale aanbod van sportaccommodaties.

Aangezien met name de verschillende stakeholders de ontwikkeling tot een nieuw aanbod van sportvoorzieningen tot een succes kunnen maken, worden zij intensief in het proces betrokken. Belangrijk is daarbij om duidelijke afspraken te maken over vertegenwoordiging in overleggen, taken, verantwoordelijkheden en ook aan te geven wanneer hun inspanningen zijn vereist. Tijdens het uitwerken van de scenario's wordt dan ook intensief met de stakeholders te worden overlegd.

Apart wordt gekeken naar de buurgemeenten van de gemeente Oldambt om de kansen van gemeentegrens overschrijdende samenwerking in te vullen.

3.2 Co-creatie

Een mogelijkheid is om workshops te organiseren waarin de stakeholders een actieve rol hebben. Inzet is om samen met de stakeholders binnen de door de raad geformuleerde kaders, het optimale toekomstbestendige aanbod van sportvoorzieningen vorm te geven (co-creatie). Samen met de deelnemers wordt er tijdens deze workshops gediscussieerd over de mogelijkheden van een geclusterd aanbod van sportvoorzieningen en het toevoegen van andere functies op gebied van bijvoorbeeld gezondheid, welzijn, onderwijs en recreatie. Ook het toetsen van de overwegingen die tot de scenario's hebben geleid vormt hierbij een belangrijke stap.

De workshop kan leiden tot nieuwe ideeën en mogelijkheden en het creëren van saamhorigheid, waardoor samenwerking wordt gestimuleerd. Samenwerking tussen de potentiële verenigingen kan leiden tot kansen en nieuwe samenwerkingsvormen. Door overleg ontstaat er een goed beeld van hun verschillende activiteiten en kunnen slimme combinaties in ruimte en tijd worden gemaakt.

Deze werkwijze creëert doorgaans een breed draagvlak bij de stakeholders.

3.3 Betrekken van de omgeving

Tijdens het proces is een goede communicatie met inwoners, andere participanten en andere stakeholders van groot belang. Sport en sportvoorzieningen gaan immers iedereen aan. De gemeente wenst dat zij nauw worden betrokken bij het opstellen van het plan. Hun input en betrokkenheid zijn gewenst voor onder andere het verminderen van risico's en voorkomen van andere inzichten later in het planvormingsproces.

Om aan de betrokkenheid van deze groepen op een goede manier invulling te geven, wordt een communicatieplan opgesteld.

Bijlage 1: Beschikbare informatie

Opsteller	Naam	Versie/jaar	Opmerkingen
Gemeente Oldambt	Discussiestuk inzake mogelijke clustering accommodaties in dorpen en wijken		Intern document
Gemeente Oldambt	Clustering accommodaties: een paar overwegingen		Intern document
Gemeente Oldambt	bezuinigingen RZ incl. begraafplaatsen		
Gemeente Oldambt	Bijlage 6 Format takendiscussie Oldambt accommodaties	versie 6	
Gemeente Oldambt	Jaarrekening sport 2019	19-5-2020	
Gemeente Oldambt	Gemeenterekening 2019 Overzicht exploitatie sporthallen		
Gemeente Oldambt en vele stakeholders	Oldambtster Sportakkoord	april 2020	Nog niet vastgesteld
Gemeente Oldambt	3.3 Bezuinigingsmogelijkheden totaal niet wettelijke taken.	Totaal versie MZ/RZ-24-06-2019	
Gemeente Oldambt	Oldambt sporthallen kosten 2019.xlsx	?/?	Intern excel-bestand
Sweco Nederland B.V.	Eindrapport Meerjarenplanning voor het groot onderhoud van de buitensportaccommodaties in gemeente Oldambt	Eindrapport/5 juli 2018	
Gemeente Oldambt	kosten sport samen 2017	2017	Intern excel-bestand
Sweco Nederland B.V.	Ruimtelijke analyse sportaccommodaties Winschoten Een verkenning van de ruimtelijke mogelijkheden	Eindrapport, SWNL-0181686, revisie D/15 april 2016	
Gemeente Oldambt	Collegevoorstel verzelfstandiging zwembaden	14.000231/8 oktober 2014	
Coresta Finance B.V.	Onderzoek verzelfstandiging zwembaden gemeente Oldambt	Eindversie/7 mei 2014	
Huis voor de Sport Groningen	Toekomstvisie zwembaden Oost-Groningen	18 November 2013	
Gemeente Oldambt/ABC management Groep	Accommodatienota gemeente Oldambt	006/18 oktober 2013	
Gemeente Oldambt	Raadsvoorstel invulling bezuiniging zwembaden en exploitatie MFC De Hardenberg	12.0037922/10 oktober 2012	
Grontmij Nederland B.V.	Analyse zwembaden Oldambt	Definitief/7 augustus 2012	Actualisatie noodzakelijk

	Verkenning mogelijkheden bezuinigingen		
Grontmij Nederland B.V.	Quick scan zwembaden Oldambt situatie 2012	Concept/ 21 juni 2012	Actualisatie noodzakelijk
Grontmij Nederland B.V.	Herstructurering binnen- en buitensport in Oldambt Vasthouden aan het verleden of inspelen op de toekomst	Definitief/ 7 maart 2012	Actualisatie noodzakelijk
Gemeente Oldambt	Raadsbesluit Sportnota	11.0011655/ 22 juni 2011	
Gemeente Oldambt/ Grontmij Nederland B.V./ Huis voor de Sport Groningen	Sportnota gemeente Oldambt naar meer eenheid in beleid, slimmer omgaan met accommodaties en versterken uitvoering sportstimulering	18 november 2010	Actualisatie noodzakelijk
VNG	Spoorboekje voor maatschappelijke voorzieningen in uw gemeente, wijk of kern	Definitief/ september 2008	Algemene informatie

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN
T. 06-20599730

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.